

Népesedési Kerekasztal

2009. november 11-én alakult meg hivatalosan a Népesedési Kerekasztal. Kezdeményezője Prof. Dr. Kopp Mária, a Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézetének igazgatóhelyettese, pártfogója Prof. Dr. Pálincás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke.

A sajtótájékoztató résztvevője volt még Spéder Zsolt, a Központi Statisztikai Hivatal Népeségtudományi Kutatóintézet igazgatója.

A kezdeményezés célja egy széleskörű társadalmi együttműködés megalapozása, amely folyamatosan napirenden tartja a demográfiai helyzet kérdését és ajánlásokat fogalmaz meg annak javítását elősegítő intézkedésekre, vagyis röviden arra, hogy hazánkban azok a gyerekek, akikre vágyunk, megszülethessenek.

Prof. Dr. Pálincás József elmondta, hogy a kezdeményezést nagyon fontosnak tartja, és minden erejével támogatni kívánja a létrehozandó Népesedési Kerekasztal munkáját. Úgy gondolja, hogy bár az államnak nem szabad beavatkoznia az intimszférába, és a gyermekvállalás oda tartozik, mégis fontosnak tartja a kitűzött célt, hiszen Európa lakossága egyre fogy, s ezen belül Magyarországé, és az az ország, amely biológiailag nem képes fenntartani magát, halálra van ítéelve. Feltette a kérdést: mi az oka, hogy 2009-ben, amikor jobbak az életkörülmények, mint bármikor a történelem folyamán, egyre kevesebb gyermeket merünk vagy akarunk felvállalni. Összefogásra van szükség, hogy a közgondolkodást ezügyben megváltoztassuk. Ha a család és hivatás között szakadékot állítunk fel, helytelenül cselekszünk, hiszen nem lehet szentebb hivatást megemlíteni, mint felnevelni a következő generáció tagjait. Sok problémával kell szembenéznünk, de az egyik pontosan az, hogy nem születnek meg azok a gyerekek, akik 40 év múlva továbbviszik az értékeket.

Spéder Zsolt elmondta, hogy a '90-es években mintaváltás történt a gyermekvállalás terén: a korai gyermekvállalás helyett egyre későbbre tolódik az első gyermek megszületése. Ez azzal a következménnyel jár, hogy az esetlegesen kívánt és tervezett gyermekek megszületésére nem marad elég idő. A későbbi gyermekvállalás mellett csökkentő tényező természetesen a gazdasági bizonytalanság, illetve a családtámogatások folytonosságának, biztonságának és a lakáshoz jutás támogatásának hiánya is. A későbbi gyermekvállalásnak több oka van: egyrészt a nők 40%-a jár egyetemre, főiskolára szemben a '90 előtti 10-12% helyett. Ez mindenképpen késlelteti a nők első szülésének időpontját. Vizsgálatok szerint 20 fiatal 23 gyermeket szeretne, ebből viszont csak 13 születik meg!

Amiért akuttá vált a Népesedési Kerekasztal létrehozása, az az, hogy a többi volt szocialista országban már megfordultak az e téren tapasztalt negatív folyamatok, nálunk azonban stagnálnak az értékek. Nem kedvez a gyermekvállalásnak az sem, hogy a hagyományos férfi-nő kapcsolatok is megváltoztak. A házasság helyett egyre többen vállalják az együttélési formát, ami – tudvalevő – kevésbé épül komoly elköteleződésre, mint a házasság. A bizalomnak kulcsszerepe van a kérdésben. Ha valaki

gyermeket szeretne, bíznia kell elsősorban a partnerében, a többi családtag segítségével, aztán az anyagi helyzetében, a munkájában. Ha hiányzik a kellő bizalom bármelyik tényezőben, nem vállal gyermeket, vagy eltolja a gyermekvállalás időpontját. Pl. az 1965-ben született nők 15%-a volt gyermektelen 32 éves korában, szemben a '75-ben születettek 30%-os arányával. (Érdekességképpen: a kimutatások szerint a Parlament irányában 2,2 a bizalmi index szemben az Akadémia 7-es értékével!) A gyermekkorú népesség (a 14 évesnél fiatalabbak) száma 1980-hoz képest több mint 1/3-ával, mintegy 832 ezer fővel lett kevesebb. A gyermek korosztály száma 1980-ban még meghaladta a népesség 25%-át, 2008 elején pedig 15% volt.

Dr. Kopp Mária elmondta, ma Magyarországon a tudatosan szingli létet, gyermektelenséget vállalók aránya mindössze 3%. Velük kapcsolatban nincs teendő. A fiatalok általában azonban még ma is sokkal több gyereket szeretnének, mint ahányan megszületnek. Ez különösen igaz az érettségizett vagy magasabb végzettségű fiatalok esetében. A társadalomnak tehát alapvető érdeke volna, hogy mindent megtegyen a kívánt, tervezett gyermekek minél korábbi világhozatalának támogatására, miközben nem hagyja veszni a nők tanulásba, képzésbe fektetett energiáit.

A magasabb végzettségű nők későbbi pályája szempontjából a legkevésbé hátrányos, ha még az egyetemi évek alatt, vagy a pályájuk legelején tudnak gyermeket vállalni. Azokban a nyugati országokban sikerült megfordítani a népesség csökkenését, ahol leginkább biztosítják a nők ket-tős – anyai és hivatásbeli – szerepeinek párhuzamos megvalósítását. Pl. a francia családmódelben a három gyermekes családok kiemelt támogatásával tudták megfordítani a demográfiai krízist. Ha összehasonlítjuk, hogy milyen arányban foglalkoztatják a nyugati országok és Magyarország a gyermeket vállaló nőket rész munkaidőben, lehangoló képet kapunk hazánkat illetően. Pedig a rész munkaidő, vagy netán az otthon végezhető munka nagy segítség lehetne a gyermekvállalás serkentését illetően.

Kopp Mária ismertette a Népesedési Kerekasztal előzetesen tervezett nyolc munkacsoportjának témáit. Ezekben többek között az alábbiak kaptak helyet: a meglévő családtámogatási rendszer lehetséges átalakításának feltérképezése, a gyermekekhez fűződő munkaidő kedvezmény, távmunka lehetősége, munkaadó által támogatott gyermekfelügyelet, a nagyszülők szerepének elismerése, a gyermekek vállaló nőkkel szembeni negatív diszkrimináció megszüntetése, a lakáshoz jutása támogatásának elősegítése, a megszülető gyermekek esélyegyenlőségének erősítése, a kitolódott házassági-gyermekvállalási életkor korábbra hozatalának lehetőségei, a közbeszéd tudatos megváltoztatása, a médiumokban pozitív példák felmutatása.

Ez utóbbiaknak rendkívül nagy szerepük lehetne a tendenciák megváltoztatásában. Persze ha a médiumok egy tekintélyes része nem csak a fogyasztói társadalom igényeit szolgálják ki.

Puber Anikó

**Látogasson el honlapunkra, a www.hippocrateslap.hu -ra!
Különböző témákkal, videointerjúkkal, beszámolókkal, egészségügyi hírekkel várjuk
az Interneten böngészőket.**